

DECEMBER 2001

TUD *Schrift*

82

Historische Vereniging Vlaardingen

Boekhuis den Draak

Veerplein 33-35

Vlaardingen

tel. (010) 4358822

fax (010) 4349574

Beleef de geschiedenis van onze stad:

ACH LIEVE TIJD

1000 jaar dagelijks leven

Een rijk geïllustreerd verzamelwerk in 11 delen, waarvan de eerste drie delen nu verkrijgbaar zijn.

per deel

12,95

BLOEMDECOR

- Bloemwerken en arrangementen
- Goed gesorteerde snijbloemen
- Bloeiende- en bladplanten
- Bruidsboeketten en corsages
- Rouwwerken
- Verhuur van groendecoratie,
o.a. palmen, ficussen, etc.

JAC. VERKUIL

Bloemsierkunst Jac. Verkuil
Markgraafaan 135
3131 VL Vlaardingen

Tel: 010 - 434 37 04

Fax: 010 - 434 36 98

in je
stoutste
dromen...
is niets
onmogelijk

Voor kopieën (ook in KLEUR)

moet je
naast
de molen zijn!

maandag t/m vrijdag
van 09.15 - 17.30 uur
DRUKKERIJ/COPYSHOP
A. OUWENDIJK
naast de molen
Kortedijk 16a-b
3134 HB Vlaardingen

Stout Grafische Dienstverlening
A. Hoogvlietstraat 6
3134 CC Vlaardingen
tel. 010-2480603
fax 010-4344878
email: info@stout.nu
www.stout.nu

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:

- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt f 35,00 per jaar, voor jongeren t/m 25 jaar f 25, te voldoen per accept-girokaart. Het postgironummer van de vereniging is 750978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4 x per jaar het verenigingsblad Tijdschrift.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

W.C. den Breems, voorzitter
C.J. Hart, secretaris
A.W.J. Andriessen, penningmeester
J. van Elk
A. Oувendijk
E. van Rongen
mevr. H.C. Verloop

Adres secretariaat/ledenadministratie:

Prins Bernhardlaan 12
3135 JB Vlaardingen
Telefoon (010) 434 7063

Adres ledenactiviteiten:

Kortedijk 16a/b
3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322 (kantoor)
(010) 434 2474 (thuis)

Adres losse verkoop publicaties:

Arnold Hoogvlietstraat 69
3134 CD Vlaardingen
Telefoon (010) 434 6864

Redactie Tijdschrift:

E. van Rongen, eindredacteur
K. Bloem
C.M. van den Boogert
A. Maarleveld
B. Ruigrok

Redactie-adres:

Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Bijdragen aan de inhoud van Tijdschrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag op 3,5" diskette of per e-mail: info@histvervlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992 © Historische

Vereniging Vlaardingen

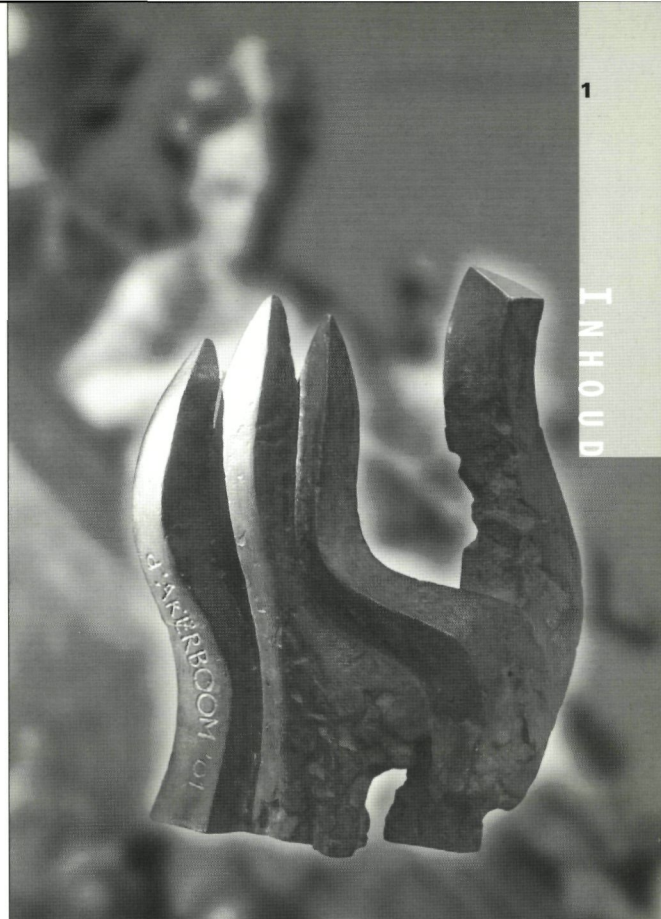
Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.histervlaardingen.nl

E-mail: info@histervlaardingen.nl

Productie: Stout Grafische Dienstverlening

*Het waarderingsteken
"d'Akerboom" 2001.
Toegekend aan de Historische
Vereniging Vlaardingen.*

Redactioneel	3
d'Akerboom toegekend aan de HVV	4
Een wandeling over de Binnensingel en omgeving	
<i>T. Rolfes</i>	9
Reactie op het artikel 'Vlaggetjesdag'	
<i>P. Zuydgeest</i>	18
Boekbesprekingen	20
Ledenactiviteiten	23

LIEVREDOOR

Antiquariaat en boekhandel

In- en verkoop
van oude, curieuze,
verzamelwaardige
en antiquarische
boeken

Hoogstraat 53 - 3131 BL Vlaardingen
Telefoon (010) 434 71 52
Telefax (010) 435 11 22

Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag
van 12.00 tot 17.00 uur

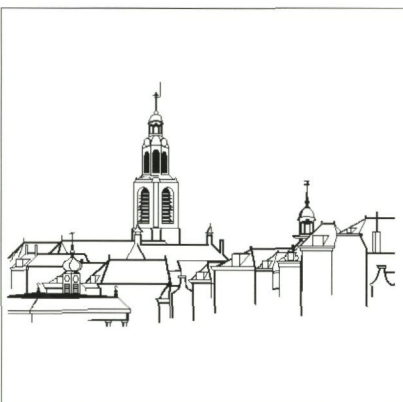

heto
schoonmaakbedrijf b.v.

J.H. van 't Wout

Kon. Wilhelminahaven NZ 1
3134 KE Vlaardingen

Tel.: (010) 435 51 66, fax: (010) 435 04 76

- NIEUWBOUW
- RENOVATIE
- ONDERHOUD
- GROND- EN KABELWERK
- RIOLERING- EN STRAATWERK

WERNER
AANNEMINGSBEDRIJF bv

James Wattweg 26
Postbus 136
3130 AC Vlaardingen
Telefoon: 010 - 4358844
Fax 010 - 4602603

ECHTE VLAARDINGERS
KOPEN HUN TAPIJT BIJ:

Hofman
stofferij

Kuiperstraat 39b
3131 CH Vlaardingen
Tel/fax: 010-4351073

EEN UITERST BETROUWBAAR EN
VAKKUNDIG ADRES

TAPIJT - GORDIJNEN - VINYL
ZONWERING - BEHANG

**HISTORISCH
GEZIEN**

**4 ETAGES
MÉT LIFT**

- WONEN
- SLAPEN
- KINDER
MEUBELN
- ACCESSOIRES
- MODE
- KADO'S

het waagat

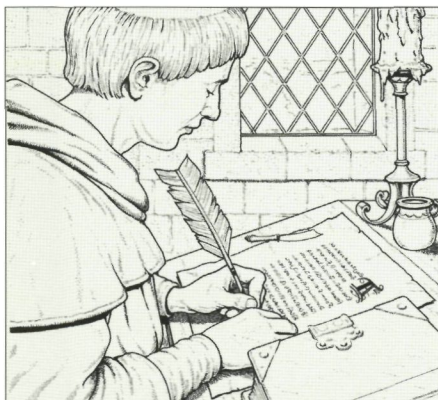
Markt
57
Vlaardingen
010 - 434 38 88
woon-ideeënwarenhuis

Waai even binnen...

De Witte
GARANTIEMAKELAARS

Schiedamseweg 26
3134 BL Vlaardingen
Tel. 010 - 434 38 44

Geschiedenis schrijven?

Een advertentie is zo geplaatst...

010-4749416

Waardering

Onze Vlaardingse leden hebben het hoogstwaarschijnlijk al wel in de kranten gelezen, maar voor de meeste van onze 'buitenleden' zal het nog nieuws zijn: de Historische Vereniging Vlaardingen heeft de belangrijkste Vlaardingse cultuurprijs gewonnen: het waarderingsteken "d'Akerboom". Dat prijkt daarom ook prominent op de omslag van dit Tijd-Schrift, want we zijn er natuurlijk buitengewoon trots op. Op de laatste bestuursvergadering had het kunstwerk een ereplaats op de vergadertafel. En de Historische Vereniging is het natuurlijk aan haar stand verplicht om de geschiedenis van deze prijs uit de doeken te doen. Daarom in dit Tijd-Schrift naast het toekenningsbesluit ook de achtergrond van het waarderingsteken en een lijst van eerdere ontvangers. De historie scoort op die lijst behoorlijk hoog, kennelijk is het een onderwerp dat in Vlaardingen goed ontwikkeld is. Dat blijkt ook wel uit het feit dat de Historische Vereniging klaarblijkelijk de grootste vereniging van Vlaardingen is. Overigens: wat ons betreft nog niet groot genoeg! Nieuwe leden zijn als altijd van harte welkom. Misschien een leuk kerstcadeau, een lidmaatschap van de HVV? Want Oud-Vlaardingen blijft boeien.

En wij voldoen graag aan die verlangens. Daarom in dit Tijd-Schrift een rijk geïllustreerd verhaal van Teun Rolfes over de Binnensingel zoals hij die zich herinnert uit de jaren vijftig van de vorige eeuw. Een wandeling waarbij u vele bekenden zult tegenkomen.

Het artikel van Piet Borsboom over Vlaggetjesdag in het vorige Tijd-Schrift riep een reactie op van de Vlaardingse visserij-kenner bij uitstek: Peter Zuydgeest. Hij geeft een aantal feitelijke correcties, zodat er geen misverstanden kunnen ontstaan.

De honger naar Oud-Vlaardingen vindt ook zijn weerslag in een groot aantal nieuw verschenen historische boeken, doorgaans rijkelijk voorzien van prachtige foto's en andere afbeeldingen, want plaatjes blijven nu eenmaal boeien. In de boekbesprekingen vindt u ze terug.

Aan het eind van dit Tijd-Schrift geven wij u zoals gebruikelijk weer een opgave van onze ledenactiviteiten. De agenda's kunnen weer getrokken worden, want er is weer veel te doen. Voor een zeer bijzondere activiteit vindt u middenin dit blad een speciale uitnodiging: de viering van het 35-jarig bestaan van onze vereniging op 19 januari 2002. Dat belooft weer een zeer bijzondere dag te worden, die zowel voor leden als niet-leden gratis toegankelijk is. Zegt het dus voort!

De redactie wenst u alvast plezierige feestdagen en een goede jaarwisseling, en hopelijk tot ziens op 19 januari.

Eric van Rongen
eindredacteur

d'Akerboom toegekend aan de HVV

Toekenningsbesluit van het waarderingssteken "d'Akerboom" aan de Historische Vereniging Vlaardingen

In zijn vergadering van 16 oktober 2001 heeft de Culturele Raad Vlaardingen unaniem besloten het op 20 december 1988 ingestelde waarderingssteken "d'Akerboom" dit jaar toe te kennen aan de Historische Vereniging Vlaardingen, opgericht op 20 januari 1967 in de burgerzaal van het stadhuis.

Naar het oordeel van de Culturele Raad komt de Historische Vereniging deze eer toe, omdat zij gedurende bijna 35 jaar door middel van het organiseren van veelsoortige activiteiten een zeer belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het stimuleren van de interesse voor en het behoud van het cultureel erfgoed in Vlaardingen.

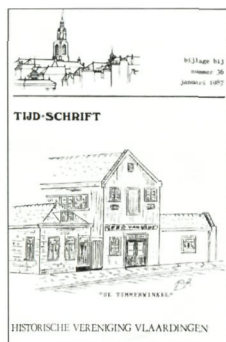
Reeds in 1964 bespraken de heren J. Anderson van de Vereniging De Verzamelaar, afdeling Vlaardingen, en H.K. van Minnen van de Stichting Vlaardingse Gemeenschap het initiatief tot oprichting van een plaatselijke afdeling van de Historische Vereniging voor Zuid-Holland.

Aan de nieuw op te richten vereniging werden de volgende taken toebedacht: 1. het 'bewaken' van het nog aanwezige historische bezit; 2. het houden van excursies; 3. het onderzoeken van archieven; 4. het organiseren van lezingen; 5. het uitgeven van een periodiekje; 6. het vastleggen met een bandrecorder van de 'Vlaardingse' taal; 7. het fotograferen en filmen van de stad; 8. het reproduceren van oude prenten, kaarten en foto's; 9. het uitgeven van publicaties over Vlaardingen en 10. het organiseren van exposities.

De Culturele Raad heeft vastgesteld dat de Historische Vereniging Vlaardingen in de bijna 35 jaar van haar bestaan aan al deze taken op voortreffelijke wijze uitvoering heeft gegeven en dit nog steeds met verve doet.

De Historische Vereniging telde aan het slot van de oprichtingsvergadering 90 leden. In juli 1967 waren dat er 160 en in september van dat jaar 200. Het ledental bleef gestaag groeien tot 276 in 1976, 525 in 1984, 1.000 in 1991 en 1.553 op dit moment. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is de Historische Vereniging hiermee ook de grootste vereniging van de stad.

Binnen de Historische Vereniging zijn verschillende commissies actief, waaronder de commissie Stad en Monument (voorheen de commissie Restauratiepenning), de Excursiecommissie, de Lezingencommissie, de commissie Vissersmonument, de redactie Tijd-Schrift, de redactie Historisch Jaarboek en de werkgroep Open Monumentendag.

Vermeldenswaardig zijn zonder enige twijfel de publicaties van de Historische Vereniging. Te beginnen met het periodiek Tijd-Schrift, waarvan het eerste nummer in 1969 verscheen en intussen 81 nummers zijn uitgegeven. Bijzondere nummers van dit periodiek waren "De Timmerwinkel", "Honderd jaar Oostwijk", "De Schoolstraat", "Vlaardingse luidklokken en uurwerken" en de "Kroniek van Vlaardingen in de Bezettingstijd".

Vervolgens verdient in dit verband het Historisch Jaarboek speciale aandacht. Sinds 1977 is jaarlijks een editie van dit boek uitgegeven, met als vaste onderdelen de historische monografieën, de verslagen van de Vlaardingse historische organisaties en een vergelijkende kroniek van het voorbije jaar naast één van vijftig jaar daarvoor. Het meest bijzondere nummer van het Historisch Jaarboek is dat van 1982, beter bekend als het klederdrachtenboek.

Andere opmerkelijke publicaties waren "Bibliografie van Vlaardingen" uit 1975 en uit 1982, "Het Buysse Gatt Vlaardingen. Verleden zonder toekomst?" in vier delen uit 1987 (in combinatie met een prachtige tentoonstelling in het Visserijmuseum), "Eeuwen leven van de wind" uit 1990, "Binnenstadsonderzoek Vlaardingen" uit 1995 en "Bomengroei of huizenbouw" uit 1998.

Tot slot heeft de Historische Vereniging nog een aantal memorabele activiteiten georganiseerd, te weten: in 1970 de inventarisatie van de historische objecten in de stadskern, uitmondend in de presentatie aan het gemeentebestuur van het advies "Heeft het verleden van Oud-Vlaardingen toekomst?", ook wel het "Kom-plan" genoemd, vanaf 1972 het uitreiken van de Restauratiepenningen, in 1977 en 1978 de eerste en tweede Binnenstadsdag en in 1992 het aanbrengen van monumenten-informatiepanelen.

De Culturele Raad Vlaardingen is van mening dat de Historische Vereniging na bijna 35 jaar met recht de schutspatroon van het cultureel erfgoed in Vlaardingen mag worden genoemd en om die reden met het toekennen van het waarderingsteken "d'Akerboom" 2001 dient te worden geëerd.

Voor deze bijzondere gelegenheid mag dit waarderingsteken worden beschouwd als een monumentenschild voor de Historische Vereniging zelf.

Vlaardingen, 14 november 2001.

De Culturele Raad Vlaardingen,

De secretaris, (w.g.) A. v.d. Hout

De voorzitter, (w.g.) H.A. Aarsen

De instelling van het waarderingssteken "d'Akerboom"

In de vergadering van de Culturele Raad Vlaardingen van 20 december 1988 werd besloten tot het instellen van een waarderingssteken, bestemd voor personen, verenigingen of instellingen die een opmerkelijke prestatie hebben geleverd op het terrein van de cultuur in de gemeente Vlaardingen.

De gedachten van de Raad gingen daarbij uit naar:

- het behalen van een prijs op regionaal, provinciaal, nationaal of internationaal niveau;
- een bijzondere erkenning van kunstenaars, tot uitdrukking komend in een optreden op nationale of internationale podia, musea of dergelijke, dan wel in enige vorm van waardering van een literaire prestatie of andere cultuuruiting;
- een langdurige en opmerkelijke inzet voor enigerlei uiting van cultuur;
- een bijzonder jubileum;
- het cum laude afstuderen van personen in één van de kunstvakken.

De Raad besloot aan dit waarderingssteken de naam "d'Akerboom" te verbinden, naar de naam van de bekende 17e eeuwse Vlaardingse Rederijderskamer.

Op 20 januari 1990 werd aan de Vlaardingse beeldend kunstenaar Leen Droppert de opdracht verstrekt tot het ontwerpen van een op "d'Akerboom" geënt beeldje dat als tastbaar waarderingssteken kon dienen.

De kunstenaar heeft bij de uitvoering getracht aansluiting te vinden bij het historisch materiaal dat aan de rederijderskamer herinnerde. Dit bood echter geen directe aanknopingspunten.

Als gevolg daarvan heeft hij zich wat algemener en dus vrijer opgesteld.

De associaties die "d'Akerboom" oproepen, hebben hem overigens niet losgelaten bij de verdere uitwerking van zijn idee.

"d'Akerboom" betekent eikenboom (aker is eikel).

De boom is een ongrijpbaar plastisch fenomeen, de eikel daarentegen een pregnante plastische vorm.

De zaailing van deze soort was het, die hem op het idee bracht van een vegetatieve vorm, een groeiend organisme, waarvan één loot zich losmaakt, verzelfstandigt en daarmee uitstijgt boven de aan de aarde gebonden groeiwijze.

Dit uitgangspunt vond Leen Droppert voldoende relevant.

Vervolgens is het onder zijn vingers, al modellerend, van zijn oorspronkelijke gedachte losgemaakt tot een object waarin, naar hij vertrouwde, de spanning voelbaar bleef.

Het ging uiteindelijk om een autonoom object en niet om een vormgegeven verhaal of cerebrale vertaling van een boodschap.

Dit beeldje wordt sinds 1990 jaarlijks uitgereikt, vergezeld van een door de voorzitter en secretaris van de Culturele Raad Vlaardingen ondertekend toekenningsbesluit, waarin de redenen staan vermeld waarom dit waarderingsteken aan de betreffende persoon of instelling wordt uitgereikt.

De ontvangers van het waarderingsteken "d'Akerboom"

*Het blazoën van rede-
rijkerskamer d'Aker-
boom zoals deze te
zien is in het stadhuis.*

Het eerste exemplaar werd op 8 september 1990 toegekend aan de Stichting De Vrije Academie, ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van deze instelling en vanwege de bijzondere verdiensten ervan voor het culturele leven in Vlaardingen.

Op 15 september 1991 werd het waarderingsteken toegekend aan "Helinium", de plaatselijke afdeling van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, vanwege de jarenlange activiteiten op het gebied van oudheidkundig bodemonderzoek in Vlaardingen.

Op 23 mei 1992 werd met "d'Akerboom" lof toegezwaaid aan Jo Mulder, die van 1929 tot 1983 zeer veel heeft bijgedragen aan het Vlaardingse muziekleven, als dirigente van diverse zangverenigingen, waaronder ook kinderkoren.

Op 28 oktober 1993 werd het waarderingsteken uitgereikt aan Matthijs A. Struijs, vanwege een indrukwekkende reeks publicaties over de geschiedenis van Vlaardingen en haar bewoners.

Op 16 juli 1994 werd "d'Akerboom" uitgereikt aan de beeldend kunstenaar Leen Droppert (ontwerper van het waarderingsteken), vanwege zijn indrukwekkend en fascinerend oeuvre.

Op 24 november 1995 werd het waarderingsteken uitgereikt aan Ton Stolk, omdat hij in zijn vele hoedanigheden en immer op geheel eigen wijze een onschatbare bijdrage heeft geleverd en nog steeds levert aan het culturele leven in Vlaardingen.

Op 25 november 1995 werd "d'Akerboom" uitgereikt aan Dick Borst, die gedurende 50 jaar als musicus, dirigent en componist grote groepen van de bevolking, hetzij als beoefenaars, hetzij als toehoorders, met zijn muziek heeft laten kennismaken.

Op 13 september 1996 werd het waarderingsteken postuum toegekend aan Marten Putman, die een zeer grote bijdrage heeft geleverd aan de verbetering van het cultureel klimaat in Vlaardingen, die verantwoordelijk is geweest voor de uitstekende kwaliteit van het programma-aanbod van de Stadsgehoorzaal en die het theaterbezoek een belangrijke impuls heeft gegeven.

Op 19 december 1997 werd "d'Akerboom" toegekend aan de Stichting Visserijmuseum, omdat deze instelling gedurende de periode van 1987 tot en met 1997 een buitengewoon opmerkelijke ontwikkeling heeft doorgemaakt van een statisch museum met een introvert karakter naar een dynamisch museum met een extravert karakter.

Op 26 augustus 1998 werd het waarderingssteken toegekend aan de Stichting Hof van Spektakel, omdat deze instelling met het organiseren van een reeks van zeven culturele zornerfestivals een uitermate krachtige impuls heeft gegeven aan het culturele leven in Vlaardingen.

Op 12 juni 1999 werd "d'Akerboom" toegekend aan de Stichting Ceramic Circle, vanwege de hoge waardering voor de organisatie van vier edities van The Garden of Delight enerzijds en het streven naar de totstandkoming van een grootschalig keramisch monument anderzijds.

Op 29 september 2000 werd het waarderingssteken uitgereikt aan Jan Anderson, omdat hij gedurende 25 jaar door middel van het organiseren van thema-tentoonstellingen en andere activiteiten een zeer waardevolle bijdrage heeft geleverd aan de cultuur-historische bewustwording van de inwoners van Vlaardingen.

Op 14 november 2001 werd "d'Akerboom" toegekend aan de Historische Vereniging Vlaardingen, omdat zij gedurende bijna 35 jaar door middel van het organiseren van veelsoortige activiteiten een zeer belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het stimuleren van de interesse voor en het behoud van het cultureel erfgoed in Vlaardingen.

Een wandeling over de Binnensingel en omgeving

Teun Rolfes

Op de Binnensingel ben ik opgegroeid en ik woon nog steeds in de Oostwijk. Laten we eens een wandeling maken om de omgeving te bekijken door de ogen van een jongen van 7 jaar, dat wil zeggen, we zien die buurt zoals die was rond 1954.

De Binnensingel stond bekend als een straat van stand, ondanks (of juist door) de gemiddeld simpeler woningen in de straten rondom. De Binnensingel was toen in het midden beplant met bomen en tussen die bomen was kale grond waarop de wijkbewoners hun hondje uitlieten.

De bomen werden niet alleen door de honden gebruikt, maar ook door de jeugd om boompje verwisselen te spelen of als buutplaats voor de verschillende spelletjes. In de herfst maakte je een hut van de afgefallen bladeren. Bij het verzamelen van deze bladeren zaten je handen dan vaak onder de hondenstr... . Maar dat mocht de pret niet drukken.

De kinderen konden toen nog op de straat spelen. Alleen moest je uitkijken dat er geen auto, bus of politieagent aankwam in het 'halfje wit', een Volkswagen Kever waarvan alleen de voorste stoelen waren gemonteerd, over de rest lag een zeiltje. Ja, op de Binnensingel reed ook een heuse bus van de RET. Die had een halte voor de kleuterschool op de hoek van de Oosterstraat.

Maar laat ik beginnen bij de kerk op de hoek van de Willem Beukelsznstraat en de Binnensingel. Deze Nieuwe Kerk behoorde tot de Nederlands-Hervormde Gemeente van Vlaardingen. Rondom de kerk stond een hek. Eerst een laag muurtje waar je makkelijk op kon klimmen en daarop een smeedijzeren hek. Om de zoveel spijltjes zat een rondje, wat een patrijspootje leek. Als kind wilde je graag je hoofd hierdoor steken. Menig kind uit de buurt moest krijsend door omstanders of ouders uit dit patrijspootje bevrijd worden omdat het hoofd wel heen, maar niet meer terug kon. Voor de kerk was een statig plein. Hier kon je heerlijk spelen. Met je proppenschiet, een stukje elektriciteitsbuis als schiet, en met je vingers draaide je handig pijlen van pagina's uit een oude radiobode. De pijlen schoot je dan zo hard mogelijk tegen de ramen van de kerk, zodat de pijlen tussen het glas en lood bleven zitten. Deze pret duurde meestal niet lang, want als koster De Kok met zijn fiets aan de hand aankwam, maakte je dat je weg kwam. Hij wist waar elke jongen woonde en kende de ouders. Deze bezocht hij dan, waarna je in het gunstigste geval een uitbrander van je vader kreeg, dat je je niet meer op dit 'kerkelijke erf' mocht begeven voor deze onheilige praktijken.

Als je de Binnensingel op liep richting 'Leidenvaangalstraat' kwam je eerst langs de 'Eerste Vlaardingse Muziekschool' op nummer 23. Hier probeerden de dames Verschoor de muzikale Vlaardingers iets van deze cultuur bij te brengen. Vooral de trompetlessen waren dui-

delijk op straat waarneembaar. Vooral in de zomer was dit geluid huizen ver te horen. Tussen de kerk en de muziekschool was een steeg. Aan het einde van de steeg ging je een hoekje om, waarna na een meter de keukendeur volgde. In dit kleine stukje steeg was rechts een raampje wat altijd openstond ter ventilatie van het daar aanwezige toilet. Als kwajongens sloop je deze steeg in, dook je onder het keukenraam en wachtte je tot iemand het 'gemak' ging betrekken. Dan klom je op elkaars schouder en kon je net bij de trekker van het toilet. Deze trok je dan door. Met de persoon al gillend van schrik achterlatend holde je schaterlachend de steeg uit.

Naast de muziekschool woonde op nummer 25 mevrouw Rixoord. Deze vroedvrouw heeft heel wat Vlaardingse moeders geholpen om hun nakomelingen op de wereld te zetten. Haar dochter Adrie Mostert heeft later de praktijk overgenomen en ook zij oefende haar praktijk uit vanuit hetzelfde pand.

Op nummer 31 was de kapsalon van kapper Westerdijk. Evenals zijn broer in de Oosterstraat schoor en knipte hij heel wat Vlaardingers. In die tijd kostte kinderen knippen tot en met 12 jaar f 0,15 en groten f 0,25. Kapper Westerdijk oefende rondom die tijd 25 jaar dit nobele vak uit. Er werd onder leiding van de heer Droog een comité gevormd, dat tot doel had om onder de overige klanten geld bijeen te brengen om de kapperswinkel te verheffen tot kapsalon. Dit doel werd bereikt en de zaak werd feestelijk geopend. Met het verfraaien van de zaak was onze kapper nu een klasse beter en mocht hij derhalve ook zijn tarieven aanpassen: kinderen tot en met 12 jaar f 0,25 en groten: f 0,35. Mijn ouders waren het comité erg dankbaar.

Naast kapper Westerdijk zat van 1934 tot 1952 op nummer 33 de zaak van mijn vader, Kantoorboekhandel Rolfes. Hij stond bekend als de Vlaardingse pennendokter. Misschien kwam dit wel omdat hij telefoonnummer 92 had. Dat zat zo: het ziekenhuis op de Hofsingel

Vanaf het Verploegh Chasséplein (waar het omstreeks 1937 nog niet erg ruim aanwezige wegverkeer rechts dient te houden) een blik op de Binnensingel en de Nieuwe Kerk. De 'patrijspoortjes' in het hek rond de kerk zijn op deze ansichtkaart niet te zien.

(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

Op een Koninginnedag in het midden van de vijftiger jaren is de Binnensingel voor de winkel van kapper Westerdijk vrolijk versierd. De kantoorboekhandel van Rolfes ernaast is inmiddels verdwenen. (Foto: collectie auteur)

De oude heer Rolfes in de deur van zijn kantoorboekhandel. Inderdaad met telefoonnummer 92. (Foto: collectie W.C. den Breems)

had telefoonnummer 93. Op een mooie dag kwam, laten we zeggen, meneer Van Roon zijn gouden vulpen ter reparatie brengen, omdat het inktzakje lekte. De pennenspecialist zou hier zijn kundig oog over laten gaan en de patiënt wel even herstellen van zijn kwaal. Net na halfzeven, toen de winkel al een half uur dicht was ging de telefoon: "Met Van Roon. Ik wilde u eens vragen hoe

het met de patiënt gaat." Mijn vader, geheel in stijl, antwoordde: "De patiënt maakt het prima, ik heb hem open gemaakt en had de scheur gelijk gevonden. Ik heb er een nieuw zakje in gezet en ik denk dat hij nu weer jaren mee kan." Schrik alom aan de andere kant van Bell's uitvinding. "Maar ik wist geheel niet dat die geopereerd moest worden, dokter?" Aan de ernst waarmee de bezorgde beller nu sprak, begreep heer Rolfes de pijnlijke vergissing, des te meer daar het regelmatig voorkwam dat men in de haast 92 draaide, in plaats van 93. Toen de pennendokter nog eens herhaalde dat de beller met kantoorboekhandel Rolfes sprak, werd de verbinding verbroken. Er waren veel Van Roons in Vlaardingen in die tijd.

Mijn oudste broer stond elke week in de Vlaardingsche Courant. Niet echt, maar als een soort mascotte. Elke week adverteerde mijn vader met wat weekaanbiedingen en in de linkerbovenhoek stond een mannetje dat een inktpotje op wieltjes achter zich aan trok. Dat was 'Mercurtje' en die vertelde elke week wat er in de aanbieding was. Deze vondst kwam na de geboorte van mijn oudste broer in 1945. Mijn ouders waren blij met de geboorte van een troonopvolger en dat kwam tot uitdrukking in dit poppetje.

Naast de winkel op nummer 35 was ons woonhuis. Op de deur prijkte tot 1996 een wit geëmailleerd bord met de letters: R.O.L.A., de afkorting van Rotterdamse Onderneming voor Lijktransport per Auto. Mijn vader was naast kantoorboekhandelaar en uitgever ook doodbidder. Later werd hij bedienaar en daarna eerste bedienaar. Zo rond de zeven- tot achtduizend mensen heeft de oude heer Rolfes naar hun laatste rustplaats gebracht. Niet te voet, noch met paard en wagen, maar per Auto.

De winkel is in 1952 gesloten en toen kwam er een heuse lederwarenfabriek in van de Gebroeders Bergsma. Hier werden kindertuigjes, horlogebandjes en broekriemen gemaakt. De zaak breidde zich uit en vestigde zich later op de bovenverdieping van het haringpakhuis van Jan Don op de Oosthavenkade 80. Dit pand brandde af en de gebroeders verhuisden naar een verdieping in de meubelmakerij van Bram Sprij aan de Westhavenkade. Daar bleven zij tot ook dit pand afbrandde. Dit even terzijde. Terug naar de Binnensingel.

Mercurtje

Op de nummers 37 en 39 woonde de familie Borst. In de bovenwoning de jonge heer Borst en in de benedenwoning Borst senior. Als kind begrijp je niks van handel en zaken. Ook niet van het doen en laten van deze oude welgestelde heer. Hij handelde in bananen. Van de kleinkinderen van de oude heer Borst vernam ik tijdens het spelen dat opa weer in Suriname was om bananen te kopen. Nu begreep ik niets van handel, zoals ik al zei, maar nog minder van grote mensen. In de Willem Beukelsznstraat zat de groentenhandel van de familie De Ligt. Op de hoek van de Oosterdwarsstraat zat Jo Schrijvershof met zijn groentenzaak. In de 1e Van Leyden Gaelstraat, tegenover Piet Valk de Rijwielhandel, zat vrouw Van Alphen met haar groente. Nu praat ik nog niet over Janson op de hoek van de Binnensingel en de 1e Maasboschstraat en de groentenzaak van Van Noord, naast Rodenburg de slager en voor Verhagen de elektriciteitszaak. Waarom moest men dan naar Suriname om daar bananen te kopen? Rare lui, die grote mensen.

Een paar huizen verder woonde dokter Van der Pol, op nummer 47. Hier kon je leuk spelen. Vooral als je als vriend van zoon Kees met de dokter in de auto mee mocht. Hij had een Volkswagen Kever waarvan het dak naar beneden kon, een cabriolet dus. Het leukste was als hij hard reed. En dat deed hij veel, want de radar van de politie was nog niet uitgevonden. Als dan het dak open stond bij die snelheid waaiden de haren bijna van je hoofd. Vandaar de waarschuwing van mijn altijd bezorgde moeder: "Zet een pet op als je met de dokter mee mag en vat geen kou." Het leuke vond ik dat je in de garage in de auto stapte, de dokter deed de deuren open en dan reden we zo de Nieuwe Kerkstraat in. Ja, want de tuin van het pand aan de Binnensingel grensde aan de garage, waarvan de uitgang in de Nieuwe Kerkstraat lag. De mensen keken dan zo van: o, de dokter rijdt haastig weg, zeker een spoedgeval. De dokter reed altijd haastig weg, niet alleen voor een spoedgeval, maar gewoon voor de lol.

Ik sla nu weer een aantal woningen over, om op de hoek van de 2e Van Leyden Gaelstraat en de Binnensingel even te stoppen bij de kapperszaak van de heer Struijs. Deze kapper was gespecialiseerd in het knippen van kinderen. Dit kwam omdat hij in zijn salon een vergulde zebra had staan. Daar werd je als kind onder valse voorwendselen op gezet om even later tot de conclusie te komen dat je kostbare haren zonder overleg en inspraak gekortwiekt werden. Je berustte in je lot en je hield op met huilen en keek naar het paard waar je op zat en je voelde je als een ruiter, klaar voor actie om de boze grote-mensenwereld een lesje te leren.

We steken de 2e Van Leyden Gaelstraat nu over, richting de tunnel. We passeren de winkel van Klaas Roodenburg, alweer een slager. De tunnel ligt nu rechts van ons en we lopen door tot we de doorgang (de eigenlijke tunnel dus) bereiken, waarop elk van de vier hoeken een pakhuis annex paardenstal beschikbaar was voor de plaatselijke straathandel. Een van die stallen werd gehuurd door Piet van Rijn. Die was groentenman en sjouwde de huizen langs met zijn paard en wagen. Als je het aan hem vroeg, mocht je altijd met hem mee rijden op de bok. En als je hielp om de bestelling naar de klanten te brengen, kreeg je na afloop de grootste appel die op zijn kar lag. Zelf woonde hij in de Wagnerstraat.

We laten Piet even voor wat hij is en zien op de hoek van de Binnensingel en de Spoor singel café-biljart 'De Griffioen'. Vooral kerkelijk Vlaardingen moest niets van deze zaak hebben, omdat daar een biljart stond en bier getapt werd. Hier werd je dronken en

*De bouw van de 'tunnel', het viaduct aan het eind van de Binnensingel over de spoorlijn naar de Koningin Wilhelminahaven, in 1903.
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)*

gebeurden allerlei verschrikkelijke, zondige dingen. Mijn kleine snappertje begreep dat allemaal niet zo. Biljarten kon ik niet en m'n vader had het te druk met zaken en begraven, dus ging hij hier ook nooit naar binnen. Waarom ik dan, he? We lopen dus door en passeren rechts de kolenopslag en het kantoor van de heer Nieuwstraten. Met een steile trap kwam je in zijn kantoor en achter een groot bureau zat de eigenaar van deze nering. Een kleine man, met spitse ogen, een bril en rode wangen. Hij was de opa van mijn vriend Hans. Hans moest wel eens wat naar hem brengen en zodoende mocht ik mee naar deze plaats. Het gewone volk kwam hier niet, maar ik, als vriend van kleinzoon Hans, mocht hier wel komen.

We verlaten de Spoorsingel en slaan rechts de 3e Spoorstraat in. Aan de rechterkant huizen, aan de linkerkant een enkel huis en wat pakhuizen. In één van die pakhuizen zat visboer Van Zanten. Hij bakte daar zijn haring en wijting. Ook ventte hij. Hij was heel modern en had een bakfiets. Die gooide hij in de mosseltijd vol met mosselen en dan reed hij de Oostwijk door, al schreeuwend: "Verse mosselen, verse mosselen." Mijn vader was dol op dit zeebanket en kocht daarom deze lekkernij met een wasketel tegelijk.

Tegenover Van Zanten woonde Nieuwstraten. Nee, niet opa Nieuwstraten, die heette Cor met zijn voornaam. Deze Nieuwstraten heette Arie. In Vlaardingen stond hij bekend als De Zeepman. Hij reed eerst met een handkar en later met een IJzeren Hond met zijn zand, zeep- en soda- waar door de straten van Vlaardingen. Ook verkocht hij keuken- en bedlinnen, veters, garen en band. We hebben nog steeds lakens die wij bij hem gekocht hebben.

We lopen de 3e Spoorstraat door en slaan rechtsaf de 1e Maasboschstraat in. Op

de hoek van de Binnensingel zat de groentenzaak van Janson. We vervolgen onze tocht de Binnensingel in. Op de hoek van de 1e Van Leyden Gaelstraat en de Binnensingel zat de slagerij van Arie van der Heul. Daar tegenover op de andere hoek bakkerij Simons. De heer Simons ging met zijn bakkerswagen op de Binnensingel en omgeving langs de deur met zijn brood. Na de bakkerswinkel komen we langs sigarenmagazijn 'Het Oosten' van de dames Smit. Waarschijnlijk weten veel Vlaardingers niet dat zij Smit heetten. In de volksmond waren dit 'de drie sneetjes'. De dames Smit bestonden uit moeder Smit, dochter Jo en lachende Marie. Kwam men in deze tabakszaak om sigaren te halen voor vader, omdat 's avonds de dominee op huisbezoek kwam, dan kwam eerst lachende Marie naar voren. Even later keek Jo vanuit de woonkamer door de spleet in het roodfluwelen gordijn, dat als afscheiding diende tussen winkel en woonkamer, wie er in de winkel kwam. Moeder Smit keek vanuit de gang aan de achterzijde van de winkel ook even wie een order kwam plaatsen. Fascinerend vond ik altijd de eeuwige vlam op de toonbank. Daar stond een koperen paaltje dat op het gasnet aangesloten was, waarop een vlammetje altijd brandde. "En jon-geheer Rolfes, waarmee kan ik je van dienst zijn?" was steevast de vraag van lachende Marie. "Ik kwam een sigaar halen voor mijn vader, want de dominee komt vanavond op

huisbezoek." "O, dan moet je deze nemen, want die rookt onze dominee ook altijd." De sigaar werd voorzichtig in een kokertje gedaan en voor het geheel moest een kwartje neergegeld worden. Vader haalde hier ook altijd zijn pijptabak, Rood Ster of Van Rossum's Troost. Vooral het plaatje op Van Rossum's Troost boeide mij. Die man in het schandblok met een lange Goudse pijp die voor hem aangestoken werd. Hij keek nog blij ook, de stumper.

Na een rokertje opgedaan te hebben bij de dames Smit, vervolgen we onze tocht en lopen langs de woning van de heer Bolderheij naar de kleuterschool. Tussen de woning van de heer Bolderheij en de school was een stenen muur met een gesloten stalen hek. Door de spijlen van het hek kon je zien dat daarachter een zandbak was. Eens in de zoveel tijd werd het zand van deze bak, die doordrenkt was van kattenz..., ververs. Dan ging het grote stalen hek de gehele dag open en kwam er een kiepauto van de firma Lensveld uit de Van Leyden Gaelstraat schoon zand op de stoep gooien. Even later kwamen dan een paar mannen met kruiwagens om het zand in de zandbak te gooien. Wij konden dan heerlijk in dit zand spelen.

We steken de Oosterstraat over en lopen tegen de sigarenwinkel van Jo van der Lugt aan. Naast de verkoop van tabaksartikelen had hij ook een kappersgedeelte in deze zaak. Mevrouw Van der Lugt stond achter de toonbank van de tabakswinkel en Jo knipte. In tijden van schaarste was elke cent er één. Bij Jo niet. Moest je f 0,26 afrekenen en gaf je een kwartje en een stuiver, dan gaf hij die stuiver terug met de mededeling: "Centen heb ik zat. Ik doe mijn centen in een leeg sigarenkistje en eens in de week gooi ik dat kistje leeg in de haven." Mijn moeder werd hier furieus om: "Die vent is gek, ik moet elk dubbeltje drie maal omdraaien om rond te komen en hij gooit al dat geld in de haven. Het is een schande, een schande is het, zeg ik je." "Ma, Jo maakt maar een grapje hoor." Maar goed, de cent werd later toch afgeschapt, dus was dit probleem ook uit de wereld.

Voor we verder gaan komen we Leo tegen. Leo de Kok was de melkboer die met zijn handkar langs de huizen ging. Leo was in dienst van zijn baas. Baas Van der Pol van de melk- en zuivelhandel in de Oosterstraat. De oude heer Van der Pol was altijd in voor een grapje en stond altijd met zijn half opgerookte sigaar achter de toonbank of in de deuropening van zijn zaak. Zijn zoon Bas bracht bestellingen rond en leverde zijn handel af aan schepen. Dit deed hij met zijn oude Opel Blitz.

Leo liep langs de deuren. Dat viel niet mee. Enige jaren hielp ik hem op de vrije dagen en na schooltijd. De kar was zwaar. Vooral op het laatste van zijn wijk. Op de 'voorplecht' van zijn kar stond een bus dagmelk en aan de achterkant een bus karnemelk. Deze moesten het evenwicht in de kar garanderen. Maar er werd meer dagmelk dan karnemelk gedronken, vandaar dat het tillen van de wagen steeds zwaarder werd. Andersom kon ook niet, want dan kiepte de kar. U ziet: problemen genoeg. Dat zag ook Baas van der Pol en hij kocht later voor deze zwoegende knecht een IJzeren Hond. Dat ging een stuk makkelijker, behalve als

Een oude opname van de Bewaarschool van de Vereniging tot Nut van 't Algemeen.

Achter de stenen muur links was later de zandbak.

(Foto: Stadsarchief Vlaardingse)

De kapperszaak annex rookwarenwinkel van Jo de Lugt op de hoek van de Binnensingel en de Oosterstraat. (Foto: Stadsarchief Vlaardingse)

De bezorging van melk en andere zuivel in de Oostwijk werd onder meer verzorgd door de firma Van der Pol in de Oosterstraat. Bezorger Leo de Kok zoekt hier de juiste producten voor een klant in zijn IJzeren Hond, een gemotoriseerde bezorgwagen. (Foto: collectie auteur)

het kregeng het niet deed. Dan mocht Teuntje duwen.

Iets verder op de Binnensingel op nummer 120 zat de wolwinkel van tante Cor. Tante Cor Eigenraam was eigenlijk helemaal geen tante van mij, maar van mijn vriend Hans. Tante Cor verkocht wol om te breien, gehaakte kleedjes en meer van dat spul. Ook verkocht zij gasmunten. Raar eigenlijk: gasmunten in een wolzaak. De winkel was gevestigd in een gewoon woonhuis. Men kwam de voordeur in, die altijd open stond, en liep enkele meters door de gang, waarna men de eerste deur links in moest om in de winkel te komen. Tante Cor hield van haar vak. Zij had zelfs op haar hoofd een knot.

Deze woningen op de Binnensingel waren 'portiek'. Een portiek vormde de entree van het pand waar twee voordeuren op uit kwamen. Met uitzondering van nummer 112. Daar was maar één deur. Hier woonde Doctor Kraan. Een statige meneer die altijd in het zwart liep en 's zondags ook een zwarte hoed droeg en een pandjesjas als hij moest preken in de Gereformeerde Oosterkerk aan de Schiedamseweg. Het enige wat ik nog van hem weet, is dat hij altijd statig liep en zijn paraplu of wandelstok na elke stap hoog ophief om hem weer duidelijk neer te zetten. Hij kwam ook altijd bij ONZE kapper, Westerdijk. Later kwam in het pand van ds. Kraan, heel erg oneerbiedig, de Vlaardingse analistenschool van de heer Schmidt.

Op nummer 100 komen we de familie Wapstra tegen. Wat de uitgang 'stra' al laat blijken waren deze mensen van Friese afkomst. Meneer Wapstra was een frisse jonge man die directeur was van de bank van Mees & Hope op de Schiedamseweg. Met zijn zoon Eddie was ik ook bevriend en ik speelde graag bij hem thuis.

Op 92 woonde meester Kalden. Meester Kalden was hoofd van de Van der

Schaarschool op de hoek van de Willem Beukelsznstraat en de Wilhelminastraat. Hierna passeren wij nummer 88. Hier woonde de roemrijke Gerard van den Burg, de eigenaar van de kisten- en vatenfabriek aan de Van Leyden Gaelstraat. Zij hadden alleen dochters en daar speelde je niet mee als jongen. Tenminste toen niet.

Op 82 woonde de statige heer Pontier. Eén van zijn zoons had een boekwinkel aan de Smalle Havenstraat. Kleermaker Bos woonde op nummer 80. Een altijd goedlachse man. Bij hem mochten wij op woensdagmiddag naar de TV kijken. Zij waren de eerste op deze singel met zo'n duivelskastje. Om halfvijf mochten we, nadat we onze schoenen uit gedaan hadden, naar boven en zaten wij in theateropstelling voor de TV. We genoten en begrepen totaal niet hoe dit mogelijk was dat je iemand kon zien en horen zonder dat hij in dat kastje zat. Na het kijken naar 'De Verrekijker' en 'Wie wil mijn marmotje zien' was de pret alweer op en keerde iedereen voldaan huiswaarts.

Wij gaan nog even verder de Binnensingel af. Onder kleermaker Bos woonden de heer en mevrouw Poot. Verzekeringskantoor 'Vesta' stond op het houten bord aan de deur. Hier kwamen de Vlaardingers die zo in de jaren na de oorlog het financieel nog steeds moeilijk hadden. De heer Poot ging op zijn brommer met zijn geldtas om zijn nek zijn cliënten langs om verzekeringspremies te innen e.d. Voor de ramen van zijn woning en kantoor had hij glas-in-lood ramen gezet zodat je buiten niet kon zien wie er binnen zat. Toen deed men al aan privacy.

We lopen nog even door en stoppen bij nummer 72. Dit pand ken ik van binnen en van buiten. Waarom? Omdat hier dus mijn vriend Hans woonde. Hans Sneep. Zijn vader, de heer Piet Sneep, had samen met zijn broer Dries een schildersbedrijf aan de Rozenlaan. Piet is later predikant geworden in de Christelijk Gereformeerde Kerk. Met Hans heb ik wat langs de straten van Vlaardingen Oost gelopen om te spelen, maar ook om kattenkwaad uit te halen. Hans lag bijvoorbeeld altijd in de clinch met zijn bovenburen, de dames Kùcheler. Nooit een onvertogen woord had ik uit de mond van deze jongeling vernomen. Tot het moment dat wij samen op weg waren naar zijn slaapkamertje boven op de achterzolder. Hans stormde de trap op en het leek wel of de kleine mevrouw Kùcheler hem op stond te wachten. Zij had post gevat achter een plank van de afscheidingswand tussen beide zolders, waar de kwast uit gevallen was. Toen Hans eenmaal boven was begon een monoloog. Of het niet wat zachter kon, het leek wel of de Duitsers terug waren gekomen en nu dit pand bombardeerden, enz. Ik schrok geweldig en wilde gelijk rechtsomkeert maken, maar vriend Hans had dit schijnbaar meer meegemaakt en toen de kleine mevrouw Kùcheler klaar was met haar betoog, richtte vriend Hans het woord tot haar. Het waren slechts drie woorden, maar met welk een elan en kracht deze uit de mond van Hans kwamen deed mij versteld staan: "Mens val dood!" Het resultaat was verbluffend. Of de vrouw de tip van mijn vriend ter harte heeft genomen of dat zij ook zo schrok als ik, weet ik niet, maar de rest van de middag hoorden wij haar niet meer. Zulk een taal uit de mond van zulk een jongen verbluffend. Maar we moeten nog een stukje verder met onze wandeling.

Drie huizen voorbij vriend Hans woonde Van Pelt de loodgieter. Hij woonde op 66 en had een soort etalage op de hoek van de Willem Beukelsznstraat en de Binnensingel. Deze uitbouw is er nog steeds. Het gebeurde wel dat kleermaker Bos op de woensdagmiddag net klanten had om te passen of aan te meten. Dan konden wij geen TV kijken. Mevrouw Van

Pelt was dan met ons lot bewogen en nodigde ons uit om bij haar naar het wereldse vermaak te kijken. Tussen de 15 en 20 jongeren nestelden zich dan voor haar TV en allen kregen limonade met een snoepje. Later verhuisden zij en kwam in het pand een balletschool. Dit was lachen. Wij waren totale cultuurbarbaren en verstoorden de lessen door zachtjes achterom te sluipen en de kleding van de meisjes door elkaar te gooien, veters van verschillende schoenen aan elkaar te knopen of, als zij zich verkleedden, de buitendeur wagenwijd open te gooien. Wij als jongens van de singel wisten op die leeftijd nog niet wat wij nu weten over meisjes en verkleden en zo. Ook niet dat dit zeer storend is wat wij deden. Nee, wij hadden gewoon lol.

We steken nog even de Willem Beukel over en in het tweede huis vanaf de hoek op nummer 62 woonde Annie. Niet gewoon Annie, maar dokter A.H. Westenbrink. Jaren, wat zeg ik, vanaf mijn geboorte totdat zij met pensioen ging, waren wij vaste klanten op haar spreekuur. Ja, dokter Westenbrink, een dokter met een gebruiksaanwijzing. Dat was wel leuk, dat probeerden we gewoon uit. Want wilde je een hoestdrank hebben, dan moest je daar nooit om vragen. Nee, dan moest je zeggen: "Dokter ik hoest zo, wat denkt u, ik heb toch geen hoestdrank nodig he, want dat smaakt afschuwelijk." Nou, negen van de tien keer was ze de hoestdrank al aan het voorschrijven.

Goed, we gaan met het receptje een volgende keer wel naar apotheek Van der Corput op de Schiedamseweg. We komen nu bij het Verploegh Chasséplein aan en voordat we het plein opgaan, had je aan je linkerhand een ondergronds urinoir. Een trap van gele tegels en wanden met ook gele tegeltjes leidde je naar de gelegenheid waar je even kon lozen. Zowel links als rechts onder aan de trap kon een man even op adem komen na zijn hoge nood. Hij moest dan wel zijn neus dicht knijpen, want het stonk daar altijd verschrikkelijk. Achter dit ondergrondse gemak was een schuilkelder. Of hij ooit gebruikt is geweest weet ik niet, maar met de bouw van het flatgebouw op de hoek werd hij mooi zichtbaar.

Het is een hele wandeling geworden en we stoppen bij het bushuisje op het Verploegh. Nee, niet zo'n huisje als tegenwoordig. Het was een echt huisje. Vier muren, met aan de voorkant een opening, een soort deur waardoor je binnen kon gaan. Op alle vier de muurtjes waren ramen gezet alsof de bus uit alle windstreken zou kunnen komen. De ramen bestonden uit vele vierkante glazen ruitjes in houten sponningen. Zelfs toen al durfde de jeugd alle ruitjes kapot te gooien. Als dit gedaan was kon je via het muurtje en de sponningen als een soort trapje op het platte dakje komen. Zodra een bus kwam ging je plat liggen, zodat de buschauffeur je niet zag. Zag hij het wel dan klom hij achter zijn grote stuur vandaan en joeg je van het dak af.

Al rokend komt de gele RET bus de hoek om. Ik neem afscheid van u en hoop dat ik u niet vermoeid heb met deze wandeling. Wel thuis en misschien tot ziens.

Reactie op het artikel 'Vlaggetjesdag'

Het artikel van de heer Borsboom in Tijd-Schrift 81 staat vol onjuistheden die, gezien de relevante publicaties die over het onderwerp Vlaggetjesdag verschenen zijn, beslist niet nodig zijn. De volgende opmerkingen hebben op één en ander betrekking:

1) Het aantal vissersschepen heeft in de 19e eeuw het aantal van 130 nooit bereikt. In 1818 telde de vloot 113 schepen, dat daalde tot 51 stuks in 1855, om daarna langzaam te stijgen tot 108 stuks in 1899. Eerst in 1902 werd het aantal van 132 stuks bereikt.

2) De Bovenlanders kwamen voor het eerst in 1790 naar Vlaardingen. De naam Warneke, overigens met een k en niet met een c geschreven, komt in Vlaardingen niet meer voor. De rederij met die naam was afkomstig uit Den Haag.

3) Vlaggetjesdag was overigens in de 19e eeuw niet uitsluitend een Vlaardingse aangelegenheid. Ook te Scheveningen en in de overige kustplaatsen stond de vloot van bomschepen tijdens de Pinksterdagen versierd op het strand. Verder lagen in de latere Scheveningse haven en te IJmuiden tijdens Vlaggetjesdag versierde motorloggers.

4) Het door de heer Borsboom aangegeven onderscheid tussen Vlaggetjesdag en Buisjesdag is niet juist.

Buisjesdag, genoemd naar de vroegere haringbuizen, was sedert de 16e eeuw al vastgesteld op 15 juni. Eerst op deze datum mochten de schepen ter haringvisserij vertrekken. Deze datum was vastgesteld omdat de ervaring geleerd had, dat de haring die na deze datum werd aangevoerd van uitstekende kwaliteit was. Vanaf 24 juni mocht pas met de haringvisserij worden begonnen.

Vlaggetjesdag was oorspronkelijk de zondag voor Buisjesdag. Op zondagochtend werd er eerst een bidstond voor de haringvisserij gehouden en pas na de kerkdienst werden de vlaggen op de schepen gezet. De naam Vlaggetjesdag komt zeker al in de 18e eeuw voor. In 1817 verscheen er een gedichten- en gezangenbundel uitgegeven door het gezelschap Harmonie te Vlaardingen. In deze bundel is een gedicht opgenomen genaamd 'De Vlaggetjesdag', waarbij nog aangegeven staat, dat Vlaggetjesdag een oude gewoonte te Vlaardingen was om voor het vertrek der schepen met vlaggen te "cieren".

Als men in 1817 spreekt over een oude gewoonte, dat kunnen wij rustig aannemen, dat dit dus reeds in de 18e eeuw van toepassing was. De opmerking van de heer Borsboom, dat de oudere vissers hier niet over te spreken waren en dat de oorspronkelijk naam Buisjesdag was, snijdt dus geen hout. Na de Tweede Wereldoorlog werden de datum van uitvaren en Vlaggetjesdag in overleg met alle betrokkenen vastgesteld. In het algemeen vond Vlaggetjesdag toen plaats op de zaterdag voor Pinksteren en werd er na de 2e Pinksterdag uitgevaren. Te Vlaardingen werd na de oorlog het Comité Vlaggetjesdag opgericht, dat alle festiviteiten organiseerde. Verder werd door het Bedrijfschap (later Productschap) voor vis

en visproducten een wisselbeker uitgelopen voor die logger die de best verzorgde haring had aangevoerd.

5) De Zoutvlag. Deze blauwe vlag met in witte letters het woord 'zout' en niet met een V, zoals de heer Borsboom schrijft, werd ingevoerd in 1857. Deze vlag moest door de schepen gevoerd worden indien zij belastingvrij zout aan boord hadden. Deze wet werd in 1942 buiten werking gesteld. Na de oorlog werd deze vlag dus niet meer door de loggers gevoerd. De heer Borsboom haalt 2 vlaggen door elkaar. Alle schepen voerden namelijk een oranje vlag met een blauwe V of VL. Deze zogenaamde klaarvlag gaf aan dat de schepen door de douane uitgeklaard waren, maar werd ook tijdens het binnenstomen gevoerd.

6) Haringjagerij. Sedert 1699 tot en met circa 1894 bestond er te Vlaardingen een haringjagerij. Deze organisatie was ingesteld door de gezamenlijke reders. Die huurden een aantal hoekersschepen, meestal 7 stuks, die op zee de gevangen haring overnamen.

De eerste jager mocht pas naar huis komen met minimaal 50 tonnen haring. De 2e jager met minimaal 70 tonnen, de 3e jager met minimaal 145 tonnen enz. Dit laatste werd elk jaar opnieuw door de jagerij vastgesteld. Een reder kon dus nooit met een eigen schip naar huis komen. Alleen in het onwaarschijnlijke geval dat een hoeker met een volle lading haring naar huis kon komen was dit toegestaan. De gemiddelde vangst van een hoeker in het midden van de 19e eeuw lag op hooguit 4 tonnen haring per dag zodat in de praktijk de schepen pas in september naar huis konden komen. Voor en na de Tweede Wereldoorlog joegen de grote rederijen met een eigen schip of schepen. De kleinere rederijen voeren in combinatie. Dit laatste hield in dat een jager alle gevangen haring van de in combinatie varende schepen op zee overnam en naar Vlaardingen voer. Na afloop van de jagerij werden kosten en baten over de deelnemende rederijen omgeslagen en/of verdeeld. Toen aan het eind van de vijftiger jaren het aantal schepen terugliep voeren de overige loggers van alle rederijen in combinatie.

M. Peter Zuydgeest

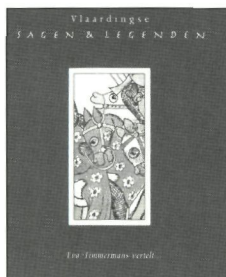
Boekbesprekingen

Er zijn de afgelopen maanden weer diverse interessante historische boekwerken verschenen. Stuk voor stuk de moeite van het aanschaffen waard. Voor de ware liefhebber is de keus niet moeilijk: hij wil ze allemaal hebben (en terecht!). Dus als Sinterklaas u heeft overgeslagen kunt u uw verlanglijsten vast nog inleveren bij de Kerstman.

'Op historische grond. Een uniek Vlaardings bouwproject', door Tim de Ridder, Hans van der Sloot en Matthijs A. Struijs. In de boekhandel verkrijgbaar voor f 25,00.

Op de omslag van dit boekwerk staat een foto van boerderij d'Engelsche Boomgaert, want over dat bouwproject, op het terrein van het voormalige Kolpabad, gaat het. In het boek worden het bouwproject en de historische achtergrond van de locatie van verschillende kanten belicht. En dat is niet toevallig, want het is van meet af aan de aanpak geweest om rekening houden met de historie van de bouwplek. De volgorde van de artikelen is echter niet chronologisch, want er wordt begonnen met het heden. Het boekje is namelijk uitgegeven vanwege het bouwproject en daarom begint het met een beschrijving daarvan. En voor historisch geïnteresseerden is dat heel ander leesmateriaal dan gebruikelijk, maar niet minder aardig. Er wordt uitgebreid ingegaan over de architectonische en stedenbouwkundige filosofie achter het geheel en het hoe en waarom van zichtbare en onzichtbare elementen in het bouwplan. Zo weet ik nu dat de betonnen muur die aan de Pruissingelzijde om het geheel prijkt, en waarvan ik altijd heb gedacht dat hij nog steeds niet af was, juist zo bedoeld is. Misschien dat op papier zo'n idee er aardig uitziet, maar in de werkelijkheid vind ik het niet om aan te zien. En als bewoner zit je maar met zo'n sta-in-de-weg opgescheept. Nou ja, smaken verschillen. Dan heb ik meer waardering voor wat er verder in het boek volgt. Allereerst een verslag van de archeologische vondsten naast de plaats waar vroeger het Kolpabad stond. Jammer dat bij de bouw daarvan waarschijnlijk al het een en ander verloren is gegaan. Maar er bleef gelukkig genoeg belangwekkends over. Uit de opgravingen bleek namelijk dat hier een kasteel(tje) heeft gestaan. Uit de voormalige slotgracht zijn vele interessante voorwerpen naar boven gehaald. En opzienbarend was de vondst van een heus zwaard. Stadsarcheoloog Tim de Ridder (!) speculeert over hoe die woonstee eruit gezien zou kunnen hebben en wat en wie de bewoners geweest zouden kunnen zijn. Dat zullen we waarschijnlijk wel nooit weten, want er zijn geen geschreven bronnen over. Tot die conclusie komt Matthijs Struijs in zijn verslag van het onderzoek in het stads- en andere archieven. Hoogstwaarschijnlijk is het bouwwerk tijdens de Hoekse en Kabeljouwse twisten verwoest. Meer is er bekend over de boerderij d'Engelsche Boomgaert die hier stond. Oudere Vlaardingers zullen die zich wellicht nog herinneren, en gelukkig is hij ook op de gevoelige plaat vastgelegd. Een aantal fraaie opnames van in- en exterieur zijn in het boek opgenomen. Waar de naam precies vandaan komt, is weer niet te achterhalen. Dat is wel het geval met het Kolpabad, dat is genoemd naar de tijdens de bouw overleden directeur van gemeentewerken. Met de beschrijving van dat zwembad, het voorlopig laatste buitenbad van Vlaardingen, eindigt het boek. En dat is voor de meeste Vlaardingers pure nostalgie.

Een zeer originele uitgave is 'Vlaardingse sagen en legenden', door Eva Timmermans en Robert Tetteroo. Voor f 45,00 in de Vlaardingse boekhandel te koop. Op de achterzijde van dit verzamelwerk prijkt een oude bekende: het zwaard van d'Engelsche Boomgaert. Want een van de sagen speelt zich af in de riddertijd, zij het op het huis Holy. Vroeger, toen men 's nachts niet vergast werd op alomtegenwoordige verlichting, maar het nog echt donker was, bracht die duisternis ook geheimzinnigheid en angst met zich mee. Vage gedaanten, vaak van dieren, werden gezien als spookverschijningen. Vreemde geluiden deden vrezen voor onverklaarbare zaken, maar ook voor het soort gespuis dat ook heden ten dage nog actief is, rovers en inbrekers. Om de angst van zich af te praten (of juist niet) ontstonden allerlei verhalen, die verwerden tot legenden. Of ze waar zijn – soms te dele wel. Dat is het aardige van deze uitgave. Enerzijds zijn er de originele verhalen, verteld door Eva Timmermans op een manier zoals men dat vroeger gedaan zou kunnen hebben. En omdat het lezen van zo'n verhaal toch niet de sfeer oproept die ermee beoogd wordt, zijn ze ook te beluisteren op de bijgeleverde cd. Zet hem eens op, als deze winter de storm om het huis giert. Doe de gordijnen dicht en steek alleen een kaarsje aan... Ter ontzuivering kunt u daarna het door Robert Tetteroo geschreven boekje lezen. Hij ging namelijk in en buiten Vlaardingen op zoek naar het ontstaan en de achtergrond van de verhalen. Als nuchtere wetenschapper vond ik dat eigenlijk nog boeiender dan de verhalen zelf. Nooit geweten dat de Kattenbeker echt bestaat. Maar Tetteroo heeft hem in handen gehad en er zelfs uit gedronken. Veel van de verhalen blijken inderdaad voor een deel op waarheid te berusten. Er was vroeger veel bijgeloof. Alhoewel, dat is er nu ook nog, alleen aan andere dingen. Misschien dat er daarom over een paar honderd jaar weer een onderzoek gedaan wordt, naar duistere verhalen uit de verlichte twintigste eeuw...

Wat geen duistere verhalen zijn uit die tijd, maar integendeel uitstekend belichte zaken, zijn de foto's die Piet van den Berg, alias Piet Kodak, vooral tussen 1930 en 1940 heeft gemaakt van het leven en werken van zijn Vlaardingse stadgenoten. Een nog slechts gering deel van zijn omvangrijke productie is door zijn zoon Jan van den Berg, samen met Peter Zuydgeest en Jan Borsboom, bijeengebracht is het fraaie fotoboek 'Vlaardingen toen. Visserij en stadsbeelden', dat u voor f 44,95 het uwe mag noemen. Uiteraard is er, de auteurs kennende, ruimschoots aandacht voor de visserij (bovendien is daarmee ook dit Kodak-balletje aan het rollen geslagen), maar omdat het boek thematisch van opzet is, zijn er ook geheel andere onderwerpen die de aandacht krijgen. Bijvoorbeeld de Spoorwegen en ander verkeer en vervoer, de Vulcaanhaven en Havenbedrijf 'Vlaardingen-Oost', de Oude en Nieuwe Matex, padvinderij en sport. Matthijs Struijs levert een bijdrage met het beschrijven van de geschiedenis van de bebouwing op de Westhavenkade: het Verkooplokaal en de panden daaromheen. De vele, meestal nog niet eerder gepubliceerde opnamen, maken dit tot een boeiend kijk- en leesboek. Het enige minpuntje is misschien de soms wat rommelige opmaak, die denk ik deels het gevolg is van de soms uitgebreide bijschriften. Maar het zal de meeste kopers toch wel vooral om de plaatjes gaan. Helaas voor ons bijschriftenmakers.

Toch realiseren, denk ik, de meeste mensen zich niet dat het opstellen van zinnige bijschriften bij historische foto's nog heel veel werk is. Ik weet dat uit ervaring van het samenstellen van de serie 'Tijdsbeeld van Vlaardingen', maar hoorde dat ook weer van Peter Zuydgeest, die samen met Harm-Jan Luth, Tim de Ridder, Ben Speet en Matthijs Struijs intensief bezig

is met een andere serie historische uitgaven: 'Ach lieve tijd – Vlaardingen'. Dit project moet een elftal boeken op tijdschriftformaat opleveren. Van diverse andere plaatsen zijn ook 'Ach lieve tijd'-reeksen verschenen of worden thans gemaakt (Schiedam bijvoorbeeld). Het eerste deel van de Vlaardingse serie, dat handelt over het dagelijks leven, verscheen in oktober. Deel twee verscheen begin november en gaat over de visserij. Zo zullen in een maandelijkse frequentie nog negen van dergelijke publicaties worden uitgegeven. En afgaande op de eerste twee delen lijkt het me zeker de moeite waard om de gehele reeks aan te schaffen. Weliswaar ben je dan 11 maal f 12,95 kwijt (en als je het mooi wilt doen ook nog f 14,50 voor een fraaie opbergcassette), maar goed, dat is dan wel gespreid over een jaar te betalen. De boeken zijn rijkelijk voorzien van fraaie illustraties, niet alleen foto's, maar ook andere zaken als tekeningen, kaartjes en plattegronden. Ik ben zelf nogal weg van de grote, over twee volledige pagina's afgedrukte foto in elke aflevering, waarop heel veel aardige details te zien zijn. Ik ben benieuwd naar de andere afleveringen.

Ook over de visserij gaat het zojuist verschenen 'Netwerk, Jaarboek Visserijmuseum 2001'. Met onder meer een artikel van Frans Assenberg over de haringjagerij. Een uitgebreide en goed gedocumenteerde verhandeling over dat onderwerp, waarover Peter Zuydgeest in dit Tijd-Schrift een reactie op het artikel van Piet Borsboom uit de vorige aflevering schreef (zie p. 19). Er is dit najaar dus weer aardig wat over de Vlaardingse haringvisserij geschreven. Je zou er trek van krijgen ... Netwerk is te koop voor f 24,95 in de Vlaardingse boekhandel en bij de museumwinkel van het Visserijmuseum. Maar als u lid wordt van de Vereniging Vrienden van het Visserijmuseum, krijgt u het kosteloos toegestuurd.

Eric van Rongen

Foto-tentoonstellingen

De foto's van Piet van den Berg hebben niet alleen geleid tot het hierboven besproken foto-boek. Er zijn ook maar liefst twee tentoonstellingen aan zijn oeuvre gewijd. De eerste is in het Visserijmuseum en heeft, uiteraard, vooral de visserij als thema. Tevens is hier een donkere kamer ingericht met de originele apparatuur van de fotograaf.

De tweede tentoonstelling laat diverse stadsgezichten zien. Deze zijn te bewonderen in het Stadsarchief.

Beide exposities duren tot 24 februari 2002.

Ledenactiviteiten

Zoals gebruikelijk is er in de maand december geen lezing bij onze vereniging. U hebt het al druk genoeg, nemen we aan.... Wat u wel nog deze maand kunt doen, is u aanmelden voor de cyclus 'Ken uw Stad' die op maandag 22 januari 2002 weer van start gaat. Er is een maandagmiddag- en een maandagavondgroep, beide met hetzelfde programma. Tijdens een 16-tal bijeenkomsten, op verschillende plaatsen in de stad, krijgt u een 30-tal verschillende onderwerpen 'Vlaardingen-kunde' voorgeschoteld, voor ongeveer f 1,- per onderwerp – geen geld dus. Vraag daarom nu de informatie-circulaire aan bij coördinator Arie Ouwendijk, tijdens kantoortijd bereikbaar op tel. (010) 435 3322 en geef u daarna snel op!

Ten slotte nog een tip: noteer de onderstaande data direct in uw agenda of kalender! Tot onze spijt worden onze persberichten door de Vlaardingse kranten niet echt als nieuws gezien en komen de aankondigingen in de krant daardoor helaas nog wel eens in 't gedrang.

Op zaterdag 19 januari viert onze vereniging haar 35-jarig jubileum. Voor nadere informatie verwijs ik nog maar even naar het programma voor die dag, dat u in het midden van dit Tijd-Schrift aantreft. De lezing van deze maand komt daardoor dus te vervallen!

Maar op dinsdagavond 26 februari bent u weer van harte welkom op de eerste lezing

avond van het nieuwe jaar, die het Buizengat als onderwerp heeft. Rond die tijd zal de eerste paal geslagen worden voor het nieuwe woningbouwproject, waarbij in het gebied op de oevers van het historische Buizengat in de komende twee jaar zo'n honderdvijftig woningen zullen verrijzen. Wij leggen die avond echter de nadruk op het verleden en daarom zal Peter Zuydgeest ons vertellen over de bedrijvigheid op de scheepswerven rondom het Buizengat. Daarna zal Tim de Ridder, onze Stadsarcheoloog, vertellen over de resultaten van het archeologisch onderzoek naar aanleiding van de opgravingen, die in het afgelopen jaar op het terrein zijn gedaan. En ten slotte is er dan hopelijk al wat materiaal beschikbaar om u te laten zien hoe de toekomst van het gebied er ongeveer zal uitzien....

Voor deze bijzondere avond hebben we een locatie gereserveerd vlakbij het Buizengat, n.l. in het Pannenkoekenhuis 't Hof aan de Hofsingel. Aanvang 20.00 uur – zaal open vanaf kwart voor acht.

Dinsdagavond 26 maart is zoals gebruikelijk de avond voor de Algemene Ledenvergadering, ook dit jaar weer in het Wijkcentrum Holy (naast de parkeergarage achter AH op de Nieuwe Loper; wij adviseren echter om al het 'poortje' van de Robert Schumannring in te rijden en aan het einde van die straat een plekje voor uw auto te zoeken!). De aanvang is om acht uur (vanaf kwart voor acht staat de koffie klaar!).

Na de pauze is het de beurt aan Mw. Ingrid van der Vlis, die begin 2001 promoveerde tot doctor in de geschiedenis. Ze deed daarvoor historische onderzoek over 'Armoede en armenzorg in de zeventiende eeuw'.

Op welke manier leefden en overleefden arme gezinnen in de rijke 17e eeuw? Met deze vraag in het achterhoofd bestudeerde zij de Delftse archieven, die een schat aan informatie bieden over het dagelijks leven van dergelijke 'gewone' 17e-eeuwers. Haar onderzoek legde zij vast in een boek: 'Leven in armoede – Delftse bedeeden in de zeventiende eeuw'. In haar lezing zal zij ook ingaan op de Vlaardingse situatie. Arme gezinnen moesten hier immers ook dagelijks aan hun voedsel zien te komen. Gingen Vlaardingse armen op dezelfde manier met hun armoede om? En welke voorzieningen kende Vlaardingen voor hun armen, zieken, wezen en andere hulpbehoevenden? (Het genoemde boek is in de Vlaardingse boekhandel verkrijgbaar voor f 49,50, maar ook op deze avond bij de auteur verkrijgbaar).

Op **dinsdagavond 23 april** houden we een lezing aan de hand van een groot aantal dia's van Piet van den Berg (momenteel worden foto's van hem – tot 24 februari – geëxposeerd in zowel het Visserijmuseum als in het Stadsarchief) met als thema 'Koninginne- en andere feesten in Vlaardingen'. Nadere gegevens leest u begin maart in ons volgende Tijd-Schrift.

Dat wordt dan weer de laatste lezing in dit winterseizoen. We belanden dan al snel in het zomerseizoen, waarbij we u alvast verklappen, dat we voor zaterdag 29 juni onze bekende bus-excursie aan het voorbereiden zijn (met mogelijk op dinsdag 25 juni een dia-avond, gewijd aan die stad). Dit jaar is het reisdoel het oude bolwerk Breda, met zo'n 400 monumentale panden! We vertrekken zoals vanouds tegen negen uur en zijn weer terug rond zes uur. 's Ochtends is er een stadswandeling onder leiding van een gids en na de lunch is er gelegenheid om het Breda's museum te bezoeken. Dit is sedert 1998 gevestigd in de oude Chassé-kazerne, en heeft veel over de rijke historie van Breda, een archeologische collectie, producten van Bredase firma's en industrieën (b.v. piano's en barometers), kunst en kunstnijverheid en de bisschoppelijke collectie. Ook kunt u op eigen gelegenheid de stad verkennen of winkelen. Daarna gaan we met een kleine omweg weer huiswaarts.

U kunt zich voor deze dagexcursie vanaf 10 januari opgeven door een bedrag van f 32,50 (niet-huisgenoten/niet-leden f 37,50) over te maken op postrekening 750 978 van de Historische Vereniging Vlaardingen. Mocht u onverhoopt toch niet meekunnen, dan krijgt u bij afmelding tot 1 april het gehele bedrag geretourneerd, en daarna het overgemaakte bedrag minus f 7,50 p.p. vanwege gemaakte reserveringskosten etc. Bij annulering na 15 juni bent u het gehele bedrag kwijt, tenzij u zelf voor vervangende leden-deelnemers zorgt. Let op: deze regeling wijkt iets af van die van vorig jaar, die de penningmeester nogal eens

een extra telefoontje kostte! Dus: haast u met inschrijven, want vol is vol, en houdt de annuleringsdatum van 1 april in de gaten!

Tot slot wijzen wij u nog eens op het speciale Oud-Vlaardingen radioprogramma, dat op Omroep Vlaardingen wordt uitgezonden elke zaterdagochtend tussen 10 en 11 uur, en dat wordt herhaald op zondagmiddag 12 – 13 uur en op de dinsdag- en donderdagavond tussen 21-22 uur. U vindt Omroep Vlaardingen aan het 'eind van de FM-schaal en dan een tikkie terug...'.

Tot ziens op onze activiteiten!

Namens de Werkgroep Ledenactiviteiten,
Arie Ouwendijk.

Historische Vereniging Vlaardingen

internet: www.histervlaardingen.nl
e-mail: info@histervlaardingen.nl